

nekaj častno (lepo) ali sramotno (grdo). Ker gre za družbeno različne okoliščine javnega prepričevanje, vsaki od zvrsti ustrezajo tudi tipične vrste in načini dokazovanja: za svetovalni govor je najustreznejši (induktivni) način dokazovanja s primeri, ki jih govorec glede na situacijo lahko spelje skozi številne različice topike odnosa mogoče/nemogoče (npr. *Ali je/bo mogoče nekaj storiti? Če je bilo mogoče X, bo mogoče tudi Y*); sodnemu govoru najbolj ustrezajo entimemi, ki jih govorec oblikuje s pomočjo topike obstoječe/neobstoječe (npr. *Ali (Kaj/Kako) se je nekaj zgodilo? Če se je v nekih razmerah zgodilo X, se je v danih razmerah zgodilo tudi Y*); v hvalnem govoru govorec s pomočjo primerov – zgledov vzpostavi implicitno ali eksplicitno primerjavo, s katero povzdigne hvaljeno ali poniža grajano osebo (npr. *Če je X storil Y, je še verjetneje, da je storil Z*).⁵²

Barthes (1990: 80) takole povzema Aristotelovo konceptualizacijo govorniških zvrsti:

Zvrst govora	Poslušalci	Namen	Predmet	Čas	Dokazi	Splošni topos
SVETOVALNI	Člani skupščine	Priporočiti/odsvetovati	Koristno/škodljivo	Prihodnost	Primeri	Mogoče/nemogoče
SODNI	Sodniki	Obtoževati/braniti	Pravično/nepravično	Preteklost	Entimemi	Obstoječe/neobstoječe
HVALNI	Gledalci/javnost	Hvaliti/grajati	Lepo/grdo	Sedanjest	Primeri	Več/manj

Aristotel (*Rh.* 1359a11–25) poudari, da mora govorec obvladati vse načine dokazovanja in da jih je mogoče uporabiti za katero koli govorniško zvrst. Prav tako opozori tudi na medsebojno prekrivanje zvrsti in razliko med njimi pripiše slogu. Primer: nekateri hvalni govori so po vsebini lahko sicer svetovalni, a so ubesedeni kot hvala (*Rh.* 1367b38–1368a10). Širši družbeni kontekst s formaliziranimi oblikami javnega govora načeloma torej določi osnovni okvir govorniške zvrsti, ki jo govorec izbere za izhodišče, glede na specifične konkretne retorične situacije pa govor dopolni ali nadomesti z elementi, tipičnimi za drugo zvrst (npr. načini ubeseditve, vsebinska izhodišča, vrste in načini dokazovanja ipd.). Tipičen primer predstavljajo

52 Za ilustracijo navedimo še primer poenostavljene sodobnejše različice opredelitve govorniških zvrsti, ki služi kot orodje za retorično analizo (Charteris-Black, 2013: 7): a) predviden odziv/ravnanje poslušalcev (npr. glasovanje o predlogu – svetovalni; izrekanje sodbe – sodni; odobravanje – hvalni), b) družbeni namen (npr. vpliv na oblikovanje politik – svetovalni; zagotavljanje pravičnosti – sodni; izkazovanje spoštovanja posamezniku/skupini – hvalni) in c) časovna usmeritev (prihodnost – svetovalni; preteklost – sodni; sedanjest – hvalni).